

Za gospodarje

Maribor, dne 14. februarja 1934.

Slika o gospodarskem položaju našega kmeta v l. 1933.

(Dopis iz laškega okraja.)

'Križa, ki že od jeseni leta 1930 stiska malodane ves svet, tudi v letu 1933 ni pojenjala, ampak se je še povečala, posebno pri kmetem stanu. Dokaz za to nekaj številčk o izvozu goveje živine iz laškega okraja.

V letu 1932 se je še izvozilo iz laškega okraja 50 vagonov goveje živine, lansko leto samo 31. Cena sicer ni veliko padla, ker je bila že prej nizka, vendar še lahko računimo pri goveji živini padec cen za mtc od leta 1932 na 1933 na 50 Din za mtc. žive teže. Naš okraj zaradi industrije uvaža mnogo prašičev. V l. 1933 se je uvozilo iz Hrvaškega v Laško in Trbovlje 1361 prašičev v približni teži po 150 kg. Kmet v laškem okraju vsled pomanjkanja žitnih krmil ne opita prašičev tako, kakor so prašiči, uvoženi iz Hrvaškega, katerih je skoro sama mast. Mnogo ljudi pa v zadnjm času ne more kupovati mesa, če tudi ni drago, ampak kupuje drugo hrano, h kateri se rabi zabela. Vsled tega tudi vidimo, da cene debelim svinjam niso padle, ampak se vzdržale na višini prejšnjih let. Ako bo cena koruzi nizka, bo kazalo tudi pri nas se bolj oprijeti svinjereje.

Lansko leto se je tudi skoro docela omejil zakol živine doma pri kmetih, a vkljub temu pa tudi mesarji niso poklali več živine kot v letu 1932. Goved je bilo lansko leto zaklanih pri mesarjih v laškem okraju 1785, telet 1523, svinj 2149. V letu 1932 pa goved 1628 (k temu prištejemo še 320 glav, katere so kmetje doma zaklali), skupaj 1948, telet 1660 in 1972 svinj. Torej povsod nazadovanje. Meso goveje živine je bilo predlanskim v jeseni ceneje, kot lansko leto, vzkrok je v tem, ker so kmetje doma klali.

Žitna letina je bila lani v okraju razmeroma dobra, posebno ozimina tam, kjer žito ni poleglo. Zelo pa kmetje pogošamo, da sadje zadnji dve leti ni obrodilo. Med dohodki našega kmeta se vedno bolj uveljavlja sadjarstvo, ta rešilna bilka našega kmetkega stanu.

Na drugi strani pa vidimo, da se izdatki našega kmetijstva niso zmanjšali, ampak v marsikateri panogi celo povečali. Res je, da kmet sedaj mnogo manj kupuje kot prej, ker ne zmore za najpotrebnejše.

Zelo pa so lansko leto narasla javna bremena, to je davki, saj imajo srednji kmetje od 300 do 700 Din več davka kot prejšnje leto. Naj bi se pri sestavljanju proračunov za bodoče leto upošteval težki položaj našega kmeta in ne nakladale na rame kmeta vedno nove dajatve! Dal Bog, da bi bila slika prihodnje leto veselejša!

Računajte!

Fant z zelenega Pohorja.

Pojasnim javnosti, koliko dobimo za naš les. Vzemimo primer: Imam 40 ha posestva, plačam davka na leto 1500 do 2300 Din. Torej 40 ha, od tega 60% gozda, ostalo polja in pašniki. Od polja in pašnikov nimamo nobenih dohodkov v teh hribovitih legah, samo da vzdržujemo živino in redimo, kar moramo. Les moramo pustiti rasti 80 do 100 let, in v slabših kamenitih legah še dalje, preden ga moremo sekati. Ko je les goden za prodajo, bi za njega dobil 120 Din; za voznino v oddaljene kraje moram računati 200 Din; kje je nakladnina, prostori itd.? Delo plačamo za 1 kub. meter 10 do 25 Din, vožnjo 15 do 30 km daleč 40 do 50 Din, torej približno, stroškov 65 Din; dobiš pa za hlode največ 60-80 Din, isto za rezani les 100 do 140 Din, kakšne je pač vrste.

Kako pa je z živino? Vzamimo dva vola, stara kakšna tri leta. Za nju dobimo največ 2500 do 3000 Din. Poleg krme, ki jo pojesta, je potreben hlapec. Plačamo mu na leto 1800 do 2000 Din, pa še tudi več. Torej za tri leta stane samo hlapec 6000 Din. Kaj pa spravljanje sena, slame in še drugi stroški? Ti računini jasno kažejo, kako se danes kmetom godi in kam pridemo, ako se v tem oziru kaj ne spremeni.

*

Kaj naj delamo meseca februarja v sadovnjakih?

Tega meseca se moramo predvsem pobrigati za naše sadovnjake, da jih očistimo starih, suhih in pregostih vej na drevesih. Ko smo te odstranili, vzamimo strguljo in odstranimo z dreves in tudi raz vej, kakor daleč pač moremo doseči, mah in staro skorjo, ki je odstopila od drevesa in ponekod visi raz vej, kakor da bi navesil gor kakšne cunjje za strašilo. To je za sadjarja nelepo, še večja pa je njegova škoda, ako pusti takšno skorjo dalje viseti z drevesa. — Zavedajmo se, da z odstranitvijo te stare skorje bomo uničili največ sadnih škodljivcev, ki se skrivajo v razpokah stare skorje. Poskusite torej! Pazite pri strganju, in na lastne oči se boste prepričali, da je polna resnica, kar vam jaz tu pišem. Golazen je že zalegla jajca za to staro skorjo, s strganjem pa jih boste uničili. Kdor pa vam živ uide, bo ali na snegu zmrznil, ali pa, ako pride zopet na drevo, se nima več kam skriti; naše ljube ptičice ga bodo lahko našle. Če jih na ta način, ki je najcenejši, nočemo uničevati, bomo jih pa morali potem s škropiljenjem, bodisi z arborinom ali s kakimi drugimi strupenimi škropili. To mnogim ni mogoče, ker pač navadno ni denarja za taka škropila. Večinoma naši mali sadjarji tudi takšnih škropilnic nimajo, z malimi, navadnimi vinogradnimi škropilkami je pa delo preveč otežkočeno. Tako navsezadnje škodljivci ostanejo lepo na drevju ter nemoteno uničujejo plod, ki bi nam ga rodilo drevo. Pomniti pa je, da je sadje danes naš najboljši in najsigurnejši vir dohodkov. To torej storimo na drevju.

Kaj pa pod drevesom? Gnojiti bo treba, in sicer najboljše z gnojnico. Pod kolobarjem drevesne krone napravite z železno palico luknje, blizu 20 cm globoke in 10 do 20 cm vsaksebi, potem polijte pod celim drevesom gnojnico, kateri dodajmo kolikor mogoče pepela.

Kaj pa s precepljenjem? Zato je tudi skrajni čas, da se odločite, kaj boste precepili. Precepite ali dajte precepiti lesnike, ki so še vredne precepljenja, če niso že prestare in bi začele hirati ter pirovati. Take, ki še zdaj dobro rastejo, čeprav so že stare, so še vedno vredne, da se precepijo. Poleg tega je dosti drugih manj vrednih sort, ki jih sadni trgovci ne kupijo radi, ali jih sploh ne marajo. Tudi te bi bilo treba precepiti z žlahtnejšimi sortami, oziroma takšnimi, ki so v sadnem izboru posebno pozne zimske sorte, ki jih trgovci najrajši kupujejo in tudi najboljše plačajo.

Tistemu drevesu, ki ga hočete precepiti, požagajte veje tako, da bo potem drevo imelo lepo obliko, kolikor pač to dopušča, toda prevelikih ran mu ne delajte, da bi se vam potem ne posušilo. Pregarov pravi: Konj ne pogine od sramote, ampak od gladu. Tako je tudi boljša grda drevesna krona, pa živa in rodovitna, kakor pomlajeno pa suho drevo. Prvo, kar je treba, je, da si zdaj oskrbite in narežete cepiče, da jih potem lahko še meseca maja rabite. Cepiče ene sorte zvežite v snopič, ki ga opremite z deščico z napisom sorte. To povijte v vlažen mah in spravite v hladno klet.

Kdor bi se zanimal za takšno precepljenje, pa se ne razume na to in tudi nima veččega človeka, ki bi to opravil, ta se lahko obrne na mene; kolikor bo v moji moči, bom vsakemu ustregel.

Josip Klinar, Podigrac št. 3, pošta Zg Sv. Kungota.

Ljudski pravnik.

Izpolnitev kupne pogodbe in zasilna pot. Krši. — Vaša žena in svakinja sta prodali svojemu bratu vsaka svoj delež na hiši in na posestvu za dogovorjeno kupnino 2750 Din. Na račun sta prejeli znesek 2000 Din, dočim bi ostanek 750 Din prejeli pozneje. Ker je zadaj za pro-

dano hišo še orna zemlja, ki je ostala lastnina Vaše žene in svakinje in ker nimata na to zemljo drugod dovoza, kakar čez svet, ki sta ga prodali svojemu bratu, ste obema svetovali, naj ne napravita preje pismene kupne pogodbe, dokler ne pusti brat vknjižiti na kupljeni zemlji služnostne pravice vožnje. Brat ne dovoli pota in vknjižbe ter grozi s tožbo na izpolnitev kupne pogodbe. Pri napravi kupne pogodbe se ni ničesar govorilo o pravici vožnje čez prodano zemljo na svet, ki je še ostal lastnina žene in svakinje. Vprašate, če lahko razveljavite kupno pogodbo, ker ne pustite voziti čez kupljeni svet s tem, da aro vrnete. — Vaš nasvet je bil popolnoma napačen. Ako se pri sklenitvi pogodbe ni ničesar določilo glede pravice poti, nista naknadno prodajalki upravičeni, da sami od sebe izpremenita dogovor o sklenjeni kupčiji. Pogodbe ne moreta razveljaviti z vrnitvijo are 2000 Din, ali na drug način. Svetujemo, da hitro napravite pismeno kupno pogodbo, ker bo sicer brat, ako med tem časom ne bo spremenil svojega odklonilnega stališča, tožil na izpolnitev kupne pogodbe. Obe prodajalki bota sigurno obsojeni in bota morali plačati tudi še pravdne stroške. Neprevidni sta pač bili, ko si nista takrat izgovorili pravice do vožnje čez prodani svet. Vsako izgovarjanje je sedaj prepozno in Vam lahko naprti še nepotrebne stroške. — Ako pa prodajalki (žena in svakinja) res ne moreta preostale zemlje drugače obdelovati in gospodarsko ukoriščati, naj zaprosita pri domačem okrajnem sodišču za priznanje zasilne poti čez bratu prodani svet. Tako prošnjo je treba utemeljiti s tem, da nimata zveze z javno cesto, vsled česar ne moreta svoje zemlje na gospodarski način ukoriščati. Za tako priznano pravico vožnje bo treba plačati določeno odškodnino v 4 tednih po pravomočnosti odločbe. Rok pa sodišče na prošnjo lahko podaljša na 3 leta. Kolikor bo nastalo na ta način stroškov, jih bota morali plačati žena in svakinja. Ko bo pot enkrat določena, se bo ista vknjižila in bo za večno mir. Najbolje pa je, ako se bratje in sestre med sabo lepo v miru pogovorijo in pobotajo. Ako pa moreta s svojega preostalega sveta voziti sestri neposredno na kako javno

pot, ne moreta zahtevati, da jima sodišče prizna zasilno pot čez svet, ki sta ga prodali bratu. Pri prodajah več previdnosti, pa bo veliko manj sporov ter pravi!

**Poškodba z avtomobilom in naznani-
tev.** Keju. — Avto je zadel v konje in sani ter iste pokvaril. Zadevo in številko prizadetega avtomobila ste prijavili orožnikom, ki so pa od Vas in voznika zahtevali podpis na prazen papir, kar sta pa odklonila. Nato so pa Vaju orožniki zapisali, češ, da sta pustila konja na cesti brez nadzorstva, kar ne odgovarja resnici. Vi namreč ste naprosili nekega moškega, naj pazi na konje; naprošeni moški je tudi to storil, na kar ste šele šli z voznikom na orožniško postajo. Vprašate, kaj Vam je storiti. — Konji in sani niso bili Vaši, marveč voznikovi. Konje in sani je vodil voznik. Ako bi sodišče verjelo orožništvu, potem Vi na noben način ne morete biti kaznovani, marveč kvečjemu Vaš voznik, ker je edino on mogel pustiti konje brez nadzorstva, ne pa tudi Vi, ker niso bili Vaši. Pa tudi voznik ne bo mogel biti kaznovan, ako dokaže z osebo, ki ste jo Vi naprosili in ako bote Vi kot priča to potrdili. Za vse morate doprinesiti dokaz in upamo, da se ne bo nikomur zgodilo ničesar hudega. Lastnik konjev in sani lahko zahteva od lastnika avtomobila in šoferja odškodnino. To pa mora storiti v šestih mesecih od dne, ko je lastnik konjev in sani zvedel za škodo ter za lastnika avtomobila in šoferja; ako bi se mu tega ne posrečilo zvedeti v treh letih, izgubi svojo pravico popolnoma. Prav tako pa izgubi odškodninsko pravico pred potekom šestmesečnega roka, ako ni lastniku avtomobila sporočil nezgode v štirih tednih potem, ko je zvedel za lastnika ali šoferja, razven, ako more dokazati, da je lastnik avtomobila zvedel za nezgodo na kak drug način. Ako pa se ne bo lastnik konj in sani držal teh rokov, bo moral dokazati, da zadene šoferja ali lastnika avtomobila krivda na nezgodi. To je pa precej težko, vsled česar svetujemo, da z zadevo hitite. Ako poznate številko, ugotovite tudi na banski upravi lastnika; ako pa bi tam ne hoteli povedati lastnika, stopite na sresko sodišče ter predlagajte uvedbo kazenskega postopanja zoper šo-

ferja ali lastnika avtomobila, številka..., (kakor ste jo ugotovili).

Služnostna pravica vožnje v gozdu. Tav. — Imate gozd obenem s še 3 lastniki in ste že vozili nemoteno nad 30 let skozi sosedov gozd. Vaš prednik je vozil nad 40 let. Sedanji upravitelj sosedovega posestva ne pusti voziti skozi sosedov gozd in zahteva, da plačate letno vsak znesek 30 Din. Vprašate, če ima pravico? — Natančnejši odgovor na enako vprašanje je priobčen v »Slovenskem gospodarju« z dne 10. 1. 1934, vprilogi »Za gospodarje« na strani 5. Oglejte si dotični sestavek! Pravice vožnje niste priposestvovali, ker bi morala biti ista priposestovana že 5. 7. 1853, ko je izšel cesarski patent, ki je uredil služnostne pravice v gozdih in pašnikih. Sporazumite se z upraviteljem ali lastnikom, ali pa se poslužite pravic, ki Vam jih daje gozdni zakon. Po našem prepričanju je za Vas najugodnejše, ako brez ugovora plačate znesek 30 Din, da ste tko brez vsakih skrbi.

Razna obvestila.

Trgovina s hmeljem. Po »Slovenskem hmeljarju«: Savinjska dolina: V hmeljski kupčiji traja nadalje precej mirno razpoloženje. Izdatnejšega zanimanja zaenkrat ni in tudi povpraševanja je bolj malo. Ponuja se sicer do 50 Din in nekaj čez za 1 kg, vendar pride redko in le do manjših zaključkov, ker se producenti drže nadalje rezervirano. — Iz Vojvodine: Kupčija je nadalje mirna in je le malo povpraševanja ter se ponuja do največ 45 Din za kg. Producenti so zelo rezervirani in so zato zaključki le prav redki. — Najvišje cene, plačane v zadnjem času za najboljši hmelj raznih provenienc, so bile naslednje: Nemčija Tettang 98 Din za 1 kg, Anglija Goding 80 Din, Češkoslovaška Zatec 68 D, Francija alzaški 65 Din, Jugoslavija savinjski 51 Din, Belgija Poperinghe 45 Din, Poljska Lublin 43 D, Amerika Kalifornija 41 Din. Vse cene na inozemskih tržiščih so preračunane po pariteti v Zürichu. — Splošno: Položaj je v glavnem nespremenjen, tendenca pa je zopet bolj čvrsta.

Zahtevajte povsod

»Slovenskega gospodarja«!

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg 10. februarja 1934. — Pripeljanih je bilo 142 zaklanih svinj, cena mesu 11—12 Din, špehu 13—14; pripeljali so sena 14 vozov po 30—35 (100 kg), otave 4 po 30—45, slame pšenične 2 po 25—28, ržene 1 po 28, ovsene 3 po 28; pšenice 16 vreč po 1,25, rži 6 po 1, ječmena 18 po 1, koroze 24 po 1—1,25, ovsu 14 po 0,75—1, prosa 6 po 1,25, ajde 4 po 1, ajdovega pšena 6 po 3—3,50, fižola 16 po 2—3; krompirja 18 vozov z 98 vrečami po 0,75—1, čebule 30 vreč po 1—1,50. Cené česnu 8—10, zelju glavi 0,50—2, kislemu 3, kisli repi 1,25—2, jabolkom 5—8, suhim slivam 8—10, ore, hom celim 9—10, luščenim 32, smetani 10—12, mleku 1,50—2,25, maslu surove-mu 20—24, kuhanemu 24, čajnemu 28—30, domačemu siru 5—6, jajcem 0,50—0,75; kokoši 119 po 20—30, piščancev 684 po 25—55 (par), gosi 12 po 40, puranov 62 po 40—60, rac 10 po 20—25, domačih zajcev 56 po 5—30.

Mariborski svinjski sejem 9. II. 1934. Na ta svinjski sejem je bilo pripeljanih 97 svinj, cene so bile sledeče: Mladi prašiči 7—9 tednov stari 140 do 150 Din, 3—4 mesece stari komad 200 do 250 Din, 5—7 mesecev stari 330 do 360 Din, 8—10 mesecev stari 450 do 500 Din, 1 leto stari 680 do 850 Din, 1 kg žive teže 7—8 Din, 1 kg mrtve teže 9,50—11 Din. Prodanih je bilo 36 komadov.

Živinski ter svinjski sejem v Ptujju. V torek dne 6. februarja je bilo prignanih 321 glav živine in sicer 107 konj, 103 krave, 30 telic, 65 volov in 16 bikov. Kupčija je bila živahna, prodanih je bilo 183 glav. Cene krave 2—3,50, telice 3—4,50, voli 3—4,25, biki 3—4 Din za 1 kg žive teže. Cena konjem je nekoliko poskočila, prodajali so se po kakovosti od 1000 do 3250 Din. — Tudi sejem za prašiče v sredo dne 7. t. m. je bil razmeroma dobro založen; pripeljanih je bilo 200 rilcev, prodanih pa 81. Cene za 1 kg žive teže: prolenki 6—7, polmastne 7—8, mrtve 9 Din; prasci so se prodajali po kakovosti od 125—150 Din komad. Prihodnji konjski in goveji sejem bo dne 20. t. m., svinjski pa dne 14. t. m.